

Betreft: position paper voor rondetafelgesprek op 02-11-2020

Thema: (on)veiligheid in de turnsport

Bij deze mijn persoonlijke bijdrage aan het rondetafelgesprek over (on)veiligheid in de turnsport aan de vaste commissie VWS van de Tweede Kamer.

Stéphanie Tijmes, oud turnster, actief geweest van 1998 tot en met 2008. Deelgenomen aan Europees Kampioenschap, Worldcups, Nationale Kampioenschappen en diverse (inter)nationale toernooien.

Turnen is een prachtige sport om naar te kijken. Dat vind ik ook. Maar als je door die mooie buitenkant heen prikt, zie je wat er schuilgaat achter de wereld van kleine, tengere meisjes met strakke knotjes en glitterpakjes. Gezien alle recente onthullingen en beschuldigingen van misbruik door coaches in het turnen lijkt het systeem, net als in mijn tijd, op dit moment nog steeds te veel gericht op prestaties en de fysieke mogelijkheden van de sporters. Dit gaat ten koste van het plezier in de sport en het welzijn van de turnsters. Het draait om macht, misbruik en medailles. Trainers en bondsbestuurders maken misbruik van tot robot gestuurde meisjes om hun eigen successen te behalen. En daarbij is alles geoorloofd, gelegaliseerd en genormaliseerd: intimideren, kleineren, uitschelden, vernederen, misbruiken, mishandelen, manipuleren, isoleren, angst zaaien, body shamen, vloeken, reguleren, straffen, treiteren, wraak nemen, verwaarlozen, brainwashen, enzovoort. Een dergelijk pedagogisch onveilig coachklimaat zorgt voor fysieke, psychische, sociaal-emotionele en financiële schade bij de turnster. Dit is al vele keren aangetoond in allerlei nationale en internationale wetenschappelijke onderzoeken. Het betreft jonge, onvolwassen turnsters, zodat je gerust van 'kinder mishandeling' kan spreken.

"Ik ben één van hen." Op Instagram deelde ik twee maanden geleden samen met meer dan honderd meisjes/vrouwen dit bericht. Omdat ook ik beschadigd ben geraakt door de zware turnjaren. Ik ben inmiddels twaalf jaar geleden gestopt met turnen. Niet alleen tijdens mijn turncarrière viel het leven mij heel zwaar. Deze twaalf jaren zijn voor mij tot op heden zowel fysiek als psychisch dagelijks een hel. In mijn geval heeft het misbruik door mijn trainers geleid tot complexe posttraumatische stressstoornis (herbelevingen, schrikken, verhoogde waakzaamheid, extreem angstig zijn, woedeaanvallen), depressie (somber zijn, suïcidaliteit, eenzaamheid), eetstoornis, extreme uitputting, emotiedisregulatie, dissociatie, agressie en hechtings- en relatieverstoringen. Deze diagnoses zijn bij mij vastgesteld door specialisten. Wat ik heb meegemaakt, wordt in de psychologische literatuur ook wel een existentieel trauma genoemd (Leijssen, 2013). "Ze vernietigen de ontwikkeling van de eigenheid. Ze vervangen die door hun eigen geschapen beeld van ons. IK krijg geen bestaansrecht. Er wordt wel bestaansrecht gegeven aan een BEELD. Iemand praat tegen een beeld van mij maar niet tegen mij. Alsof ze een bepaalde reactie van mij willen. Het is niet mijn eigen reactie die ze willen, maar de door hen gewenste reactie. Wat overblijft is iets waarvan de identiteit bepaald wordt door de ander" [...]. Het is mishandeling op zielsniveau." Er zijn jaren voorbijgegaan waarin ik mij diep heb geschaamd voor de klachten die ik heb. Nu zie ik deze kwetsbaarheid als een kracht, een kracht die ik kan inzetten voor positieve verandering in de turnsport.

Zoals ik zijn er veel meer meisjes/vrouwen die enorme schade hebben opgelopen, met klachten zoals hierboven geschetst en soms nog erger. Dankzij hun turncarrière. Onze identiteit is van ons afgenomen en ons sociaal-emotionele fundament compleet verkeerd ontwikkeld. Normaal functioneren in de maatschappij is uitgesloten.

Mijn oproep aan u als leden van de vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de Tweede Kamer: namens de honderden slachtoffers vraag ik om erkenning van de geleden schade en de omvang van de onveiligheid in de turnsport. We hebben al vele malen melding gedaan bij de (huidige) bestuurdersleden van de turnbond en er is al meerdere malen onderzoek uitgevoerd.

Rapporten zijn door de turnbond onder tafel geschoven en er zijn geen acties uit voort gekomen. Wij, (oud-) turnsters, worden op deze manier niet gehoord en worden niet erkend door de turnbond/NOC*NSF. Hoe mooi de verhalen van de huidige generatie ook zijn, zo zouden wij ook hebben gesproken in onze tijd, hiermee zijn wij niet geholpen. Wij zijn kapot. Help ons met passende nazorg.

Zelfreflectie is het sleutelwoord voor verandering. De KNGU/NOC*NSF dient haar verantwoordelijkheid te nemen en dient alle aanbevelingen die voortkomen uit het onderzoek van Olfers en van Wijk op te volgen.

Daarnaast zou er financiële ondersteuning kunnen komen, waaruit nazorg c.q. specialistische traumatherapie (ook met terugwerkende kracht) voor huidige en oud-turnsters gefinancierd kan worden.

Individuele meldingen en klachten over huidige trainers moeten nu eindelijk serieus genomen worden. Trainers die zich schuldig hebben gemaakt aan de misstanden in de turnsport en grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond, zouden niet meer mogen werken met kinderen onder de 18 jaar. Of hen moet zelfs de trainerslicentie ontnomen worden. Daarbij moeten club- of bondsbestuurders die door hun ontkennende, passieve of weggijkende houding en gedrag medeplichtig zijn aan het alsmat voortduren van de onveiligheid in de turnsport, opstappen.

Ik hoop op uw begrip en hulp en spreek de wens uit dat er nu echt álles aan gedaan wordt om de getraumatiseerde turnsters te helpen en voor de toekomst te streven naar een veilig (top)turnklimaat waar de balans tussen plezier/welzijn en prestaties in een gezond evenwicht is.

Ik reken op u!
Dank u wel.

Literatuur

Leijssen, M. (2013). *Existentieel trauma*. <https://ppw.kuleuven.be/klip/medewerkers/leijssen/publicaties/tkp-03-2013-06-existentel-trauma.pdf>